

[Nørskov.]

af vore offentlige Udgifter, som er en bydende Nødvendighed, hvis ikke det skal ende med, at de offentlige Kasser gaar tomme.

Man hører ofte den Anskuelse fremsat, at Landbruget meget vel kunde have haft store Reserver, hvis det havde passet paa Pengene i den gode Tid. Typisk i saa Henseende er en Udtalelse af dette Tings højtærede Formand, det ærede Medlem Hr. Gerhard Nielsen. Udtalelsen faldt under Behandlingen af Akkordloven den 17. Marts, Folketingstidenden Sp. 4241, og med den højtærede Formands Tilladelse vil jeg gerne have Lov til at citere denne Udtalelse:

„Det forekommer mig, at Landbruget meget vel kunde have haft betydelige Reserver, hvis det havde villet, igennem de Aar, hvor Landbruget bogstavelig talt skovlede Penge ind“.

Senere siger det ærede Medlem, at Udtrykket „skovle Penge ind“ var maaske for stærkt, og det giver jeg for mit Vedkommende det ærede Medlem Ret i. Det var ret gode Aar for Produktionen, men Landbruget fik ikke den store Fortjeneste, som mange tror.

Der er flere Aarsager hertil, som jeg nu skal tillade mig at pege paa. For det første blev det kun delvist muligt at udnytte Prisstigningen, fordi Landbruget maatte tvangsaflevere Korn og andre Fødemidler til forholdsvis lave Priser. Dernæst svigtede Tilførslerne udefra af Foderstoffer, Gødning og andre Raavarer, og alt dette i Forbindelse med et daarligt Høstaar tvang Landmændene til at sultefodre eller formindske Besætningerne med mange Tusind Stykker Kvæg og Svin.

Man kan maaske ikke forlange, at Folk udenfor Landbruget skal forstaa, hvorledes Landbrugserhvervets Stilling var efter Krigens Slutning. Det kan imidlertid udtrykkes med ganske faa Ord. Landbrugets Produktionsapparat var indskrænket, Besætningerne reduceret, Beholdningerne udtømt og Jorden udpint. Ganske vist var der frigjort en Del Kapital paa denne Maade, men Landbrugets Rekonstruktion efter Krigen og dets videre Udvikling krævede atter Kapitalindsats i stor Stil, og de tidligere frigjorte Pengebeløb var da ofte ikke længere i Behold og var i alt Fald utilstrækkelige til Genopbygningen af det danske Landbrug. Der krævedes en mægtig Kapitalindsats for igen at bringe Erhvervet op i sin tidligere Højde, f. Eks. til Ombytning af de udslidte Maskiner og Inventargenstande, til Fornyelse og Udvidelse af Bygningerne, til Grundforbedringsarbejder, til

Genoprettelse og Forøgelse af Jordens Gødningskraft, der i Krigsaarene var gaaet stærkt tilbage, hvilket vor Høststatistik bærer tilstrækkeligt Vidnesbyrd om.

Til denne Genopbygning er anvendt mange Millioner, hvor mange kan ikke med Sikkerhed siges, men det er ganske givet, at Tallet bliver meget stort. Derimod har kyndige Folk, som arbejder med Landbrugsstatistik og Landbrugsregnskaber, anslaaet den Kapital, der blev anvendt til Besætningsforøgelsen i Aarene fra 1918 til 1931, til i alt 794 Mill. Kr. Fradrages Kapitalfrigørelsen i Krigsaarene, 320 Mill. Kr., ses det, at Nettokapitalbindingen alene for Besætningernes Vedkommende fra 1914 til 1931 er ca. 474 Mill. Kr. Disse Tal giver et godt Indtryk af, hvilke mægtige Summer der er medgaaet til Landbrugets Genopbygning i Aarene efter Verdenskrigen, og det er naturligvis en væsentlig Aarsag til Landbrugets betydelige Gældsbyrde.

En anden Aarsag til Gældsstiftelsen var den stærkt forøgede Omsætning af Ejendomme i Krigens sidste Aar og den dermed følgende Prisstigning. Salgsprisen i Kroner pr. Tønde Gaard-Hartkorn var i 1913 10 578, i 1920 21 751 og i 3die Kvartal af 1931 14 813. Denne betydelige Prisstigning for Landejendomme er en anden Aarsag til Gældsforøgelsen. De mange Ejendomsalg medførte ogsaa en Kapitalflytning fra Land til By, idet Sælgeren ofte bosatte sig i Købstaden eller ved Stationsbyerne, eller Kapitalen gik til Byerne ved Arvedeling.

Med Hensyn til Landbrugets Stilling under Krigen og i Efterkrigsaarene giver Landøkonomisk Driftsbureau følgende Oplysninger: Som Gennemsnit for Aarene 1916—17 til 1925—26 var Forrentningsprocenten 5,4 af Handelsværdien. Det er jo ikke noget særlig glimrende Resultat af disse saakaldte gode Aar, og Landbruget har derfor ikke kunnet opsamle store Reserver i disse Aar, og saa maa der endda regnes med, at de Brug, der indgaar i Driftsbureauets Undersøgelser, ligger over Gennemsnittet. I de fem følgende Aar, 1926—27 til 1930—31, var Forrentningsprocenten i 1926—27 1,1 pCt., i 1927—28 1,5 pCt., i 1928—29 4,9 pCt., i 1929—30 4,3 pCt., i 1930—31 0,2 pCt. Disse Tal er meget talende og giver egentlig Forklaring nok; thi et Erhverv, der i mange Aar gennemsnitlig kun giver 2½ pCt. som Forrentning, maa naturligvis forbruge Kapital og svækkes Aar for Aar.

Et Par jævnt gode Aar 1928—29 og 1929—30 har selvfølgelig ikke kunnet ændre dette Forhold, og det er derfor ikke saa